

POSTANOWIENIE

Dnia 22 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku Z. D.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.
z udziałem zainteresowanej A. D.-N.
o wznowienie postępowania,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 stycznia 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 lipca 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 lipca 2017 r., III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację Z. D. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w J. z dnia 5 grudnia 2016 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocną decyzją z dnia 20 stycznia 2012 r., przy udziale zainteresowanej A. D.-N., którym oddalono odwołanie wnioskodawczynie od decyzji organu rentowego z dnia 30 kwietnia 2014 r., odmawiającej wszczęcia postępowania w sprawie zmiany decyzji z dnia 20 stycznia 2012 r. oraz stwierdzającej brak przesłanek do objęcia wnioskodawczynie ubezpieczeniem z tytułu współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej.

Sąd Apelacyjny podzielił argumenty zawarte w uzasadnieniu wyroku Sądu pierwszej instancji, uznając, że umowa o pracę z dnia 1 kwietnia 2011 r. pomiędzy

wnioskodawczynią a zainteresowaną została zawarta dla pozoru w celu uzyskania przez zatrudnianą tytułu do ubezpieczeń społecznych i pobierania świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. W wyniku procesu wnioskodawczynie wystąpiła do organu rentowego o zmianę decyzji z dnia 20 stycznia 2012 r. wskazując, że zainteresowana podlega obowiązkowo ubezpieczeniom, jednak nie z tytułu posiadania statusu pracownika, lecz jako osoba współpracująca w prowadzonej przez wnioskodawczynię pozarolniczej działalności gospodarczej. W ocenie Sądu Apelacyjnego, zmiana stanowiska skarżącej co do rodzaju tytułu objęcia zainteresowanej ubezpieczeniem stanowiła jedynie próbę wzruszenia decyzji z dnia 20 stycznia 2012 r. i uzyskania dla zainteresowanej świadczeń z ubezpieczenia społecznego związanego z ciążą i macierzyństwem. Natomiast z ustaleń faktycznych wynika, że zainteresowana nie mogła zostać uznana za osobą współpracującą, albowiem nie pozostawała z wnioskodawczynią we wspólnym gospodarstwie domowym oraz nie współpracowała z matką w ramach prowadzonej przez nią pozarolniczej działalności gospodarczej, a tym samym nie spełniała przesłanek określonych w art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 11 oraz art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm., dalej „ustawa systemowa”).

Powyższy wyrok zaskarżył w całości pełnomocnik wnioskodawczynie, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 8 ust. 11 ustawy systemowej, przez błędną interpretację „pojęcia współpraca przy uwzględnieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz przepisów regulujących zagadnienie przychodu w aspekcie podatkowym oraz na tle przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych regulujących opłacanie składek przez przedsiębiorców”.

Wniósł o uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania kasacyjnego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, na istotne zagadnienie prawne dotyczące „określenia kryteriów współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej w zależności od rodzaju i specyfiki danej

działalności oraz jej zakresu przedmiotowego, a także rozgraniczenia współpracy i sporadycznej pomocy przejawiającej się w urzędowych interpretacjach ZUS”. W ocenie pełnomocnika „orzecznictwo w tym zakresie nie jest jednolite i z jego analizy nie można wywnioskować w sposób jednoznaczny, aby powyższe kryteria były brane pod uwagę. Należy także dokonać wykładni zagadnienia prowadzenia wspólnego prowadzenia gospodarstwa domowego przy uwzględnieniu swobody w zaspokajaniu własnych potrzeb życiowych”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu cytowanego przepisu uznaje się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością, i którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. postanowienia: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11, z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51, z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, LEX nr 180841). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze – przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie – jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr

736732). Z kolei odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane).

W ocenie Sądu Najwyższego pełnomocnik płatnika składek nie zdołał wykazać występowania tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a sformułowanie problemu prawnego, w istocie nie spełnia wymogów z art. 398⁹ § pkt 1 k.p.c. i zmierza jedynie do podważenia ustaleń stanu faktycznego i jego oceny prawnej dokonanej przez Sąd drugiej instancji. Trudno też uznać by pełnomocnik przedstawił rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących zagadnienie prawne, skoro wskazał jedynie, że „orzecznictwo w tym zakresie nie jest jednolite i z jego analizy nie można wywnioskować w sposób jednoznaczny, aby powyższe kryteria były brane pod uwagę”. Należy ponadto zauważyć, za wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 r., II UK 43/05 (OSNP 2006 nr 15-16, poz. 251), że cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą, ale nie może to oznaczać akceptacji dla nagannych i nieobojętnych społecznie zachowań oraz korzystania ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, przy zawarciu umowy o pracę na krótki okres przed zajściem zdarzenia rodzącego uprawnienie do świadczenia (np. urodzeniem dziecka) i ustaleniu wysokiego wynagrodzenia w celu uzyskania świadczeń obliczonych od tej podstawy. Taka umowa o pracę jest nieważna jako sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Należy przy tym podkreślić, że samo zawarcie umowy o pracę w okresie ciąży, nawet gdyby głównym motywem było uzyskanie zasiłku macierzyńskiego nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem. Jednak w ramach art. 41 ust. 12 i 13 ustawy systemowej organ rentowy może zakwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują,

że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa – art. 58 k.c. (por. też uchwałę Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2005 r., II UZP 2/05, OSNP 2005 nr 21, poz. 338).

Uwzględniając powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.